

Politikai
röpiratok.

189.

189
7743

Katholikusok ébredjetek!

TISZA KÁLMÁN

POLITIKÁJÁNAK JELLEMZÉSÉHEZ

írta

X. Y. Z.

TARTALOM:

Egy kis visszaemlékezés. — Hivataltszerző kálvinista konzorcium. — Parlament és kormány. — Papi és világi képviselők. — »A generalis nem szereti«. — Az »utak és módok«-tól egész a »Non possumus«-ig. — A »Non possumus«. — Mi következik ebből?

Ára 40 kr.

11.

BUDAPEST, 1883.

GOSZLETH FERENCZ.

(Üllői-ut 3. sz.)

falk fehérvári Madarassy
catholicus o. r. -

Katholikusok ébredjetek!

TISZA KÁLMÁN

POLITIKÁJÁNAK JELLEMZÉSÉHEZ

írta

X. Y. Z.

BUDAPEST, 1883.

GOSZLETH FERENCZ.

(Üllői-ut 3. sz.)

612727902 11

mérjen, nem kimélt költséget, befolyást, még ünnepi pompákat sem. Összeszedte Móricz Pált s a szomszédos vidék zsiros Nábobjait, a négyes fogatok egész sorát állítatá ki, koszorukból, virágokból egész záporosót csináltatott, zöldgallyas, lobogós diadalkaput emeltetett, aztán mikor mindennel készen voltak, kimentek a vasúthoz s oly fényvel, oly tüntetéssel, oly ünnepi pompával vezették be Tisza Kálmánt, hogy a kormánypárti lapok hasábjai egészen megteltek a bengáli fényvel, meg a nagy füsttel, melyet a debreczeni civisek fáklyái terjesztettek a miniszterelnök olympusi trónja köré . . .

A hivatalos és félhivatalos lapok nem is késtek nagy hűhóval hirdetni országnak-világnak a nagy eseményt, a világrendítő diadalt, melyet Tisza Kálmán fog aratni Debreczenben!

Mikor aztán a választás napja bekövetkezett, s Debreczen illető választókerülete elment a szavazási urnához, hogy megfonja Tisza Kálmán homlokára a győzelem koszoruját — a felcsigázott reményekből kinos kudarcz lett.

Debreczen megnézte Tisza Kálmán parádéját, aztán követjének megválasztotta — **V e r h o v a y** Gyulát.

Mint verőfényes égből a villám, oly lesújtó volt a váratlan eredmény.

Budapest ugyanaznap tartá választásait. A belvárosban, a József- és Ferenczvárosban, egész az elke-seredésig ment a küzdelem, a kormánypárt és ellenzék között.

S hogy a kormánypárt kétes sikerrel kecsegtető ügyén egyet lendítsen, koradélutáni órákban plakátokat ragasztatott az utcaszegletekre, hirdetvén a

kormánypárt óriási diadalát, Tisza Kálmánnak nagy többséggel történt megválasztását Debreczenben!

A taktika hatott! A kormánypárti táborokban nagy lett az öröm és lelkesedés. Klakőrök futották be a fővárost, hirdetvén a nagy eseményt. A szavazó asztalok körül pedig igyekeztek a nagy győzelmet a kormánypárt részére kizsákmányolni.

Egyszerre csak szokatlan háborgás keletkezett. A Tisza-kormány győzelmét hirdelő plakátokra, illoyális hirdetés-ragasztók durva csirizt kentek, aztán akkora darab papirost ragasztottak, hogy Tisza Kálmán dicsőségéből semmi sem vala többé látható!

Iszonyú tolongás, csődület támad az új plakátok felé. Bizonyára a kormánypárt egy újabb diadalának örömhírével boldogítják ismét Budapest polgárait?

Talán egy másik választókerület teszi közhírré abbéli nagy szerencséjét és boldogságát, hogy neki is sikerült mandatumát Tisza Kálmánnak adhatni?

A kíváncsi tömeg olvassa az új falragaszokat. — És újra meg újra olvassa. De nem akar hiinni tulajdon szemének. Azt hiszi, hogy gonosz káprázat játszik vele csalfa játékot.

Az igazság rettentő boszut állt a kormánypárt turpisságán, a hamis, a költött távirati hírért, a választók hangulatának megvesztegetésére szánt hazug plakátokért, — midőn főhangon hirdeté, hogy Debreczenben a babér nem Tisza Kálmáné, hanem Verhovay Gyuláé lett. Tisza Kálmán megbukott!

Frenetikus riadalom ragadta el a kedélyeket. A kormánypárt, vereségét csuffátett hazugsággal látván tetézve, — erélyét és bizalmát veszté, s nem bírta többé megakadályozni, hogy például a belvárosban a

mérsékelt ellenzéki Királyi Pál legyen Deák Ferencz utóda!

A kudarcz rettenetes volt.

Tisza Kálmánt nemcsak vereség érte, hanem nevetségessé is vált!

És mi történt?

A kálvinisták által a kálvinista pápán ejtett csorbát — a katolikusok siettek helyrehozni.

A katolikus Nagyvárad megszegyeníté Debreczent s elégtételt adott Tisza Kálmán politikai talentumának, parlamenti munkásságának, kormányelnöki tekintélyének.

Esztergom, a primási város, követni akarta Nagyvárad példáját s felajánlá mandatumát a protestans Tisza Kálmánnak!

Más katolikus kerületekben hasonló mozgalom indult meg!

Bizonyára szép napjai voltak ezek Tisza Kálmánnak!

A vigasz, az öröm édes balzsama volt ez a sajtó sebre, melyet egy eminenter protestans kerület hűtlensége ütött, a miniszterelnök ur ambícióján!

A protestans kerületek legnagyobb része ellenzéki követet küldött a parlamentbe. És Tisza Kálmán már rég nem ülne a kormány hatalmi polczán, ha a katolikusok, a kath. papság nem tartják fenn a kormánypárti többséget!

De Tisza Kálmán nem is az az ember, aki a neki tett szolgálatokért, vigkedvü adakozó módjára, háladatos lenni nem tudna!

Lám minden eddigi hü embereit, B e ö t h y
Aldzsitól T ó v ö l g y i Tituszig, bőségesen látott el
ranggal és jövedelemmel!

Magkapják tehát a katolikusok is az őket meg-
illető figyelmet és elismerést az ő — lealáztatásuk-
ban! a jutalmat pedig — mellőztetésükben!

Miként gyakorolja Tisza Kálmán az igazság és
méltányosság nagy erényeit a katolikusok irányában?

Beszélik a tények, elmondják e sorok.

Akinek van füle a hallásra, az hallja meg!

Hivataltszerző kálvinista consortium.

Tanácsot ültek Ós-Buda várában a miniszterek.
Fontos országos ügyek voltak elintézendők. A mi-
niszterek egymásután terjeszték elő ressortügyeiket.

Megszólal Trefort is,

Az X-i püspökség betöltésre vár, mondja a kul-
tusminiszter.

— Ki a jelölt? — kérdé Tisza.

— N. N. kanonok, — mondja Trefort.

— Kálvinista? kérdi Tisza.

— Hisz katolikus püspökségről van szó, —
replikáz Trefort. —

— Az mit sem tesz — vág oda Tisza.

Az Istenért, katolikus püspökségre kálvinista
fel nem terjeszthető, szabadkozik Trefort.

— Elég roszul van az, — sóhajtott Tisza.

— Elég roszul van az, — ecchózták korusban
mindnyájan!

Ez a bonmot a helyzet signaturája.

Benne vagyunk a protestans hegemoniába, de
nyakig.

A törököt ránk hozták az események. A csehekkel megvert az abszolutizmus. A protestans uralmat közénk plántálta Tisza Kálmán.

Ha akkora ember is valaki, mint a Babszem Jankó, csak protestans legyen — kész hivatalnok,

A miniszterek fele még csak katolikus. De ez sem annyira elvből történik, mint inkább opporitásból.

Nem meri Tisza az apostoli király tanácsát csupa tógátusokkal betölteni!

Hanem a többi hivatalok — no azok a Tisza aera óta a protestans protektió azilumai. A miniszteriumokban, a királyi táblán, a törvényszékeknél, a bíróságoknál, a megyéknél, a városoknál, a tudományos és nemtudományos intézeteknél — mindenütt. — Protestans itt, protestans ott, protestans mindenütt. —

A protestans keresztelő levél képesítvényi okmány leve bármely hivatalra!

És mindez oly simán, oly feltűnés nélkül történik, a Mephistók oly ártatlan pofát vágnak a dologhoz, mintha nem is tudnának az egésztől semmit, mintha mindez a véletlen szeszélyének ellen nem őrizhető játéka lenne!

Pedig egy jól combinált szervezet tervszerű taktikája áll előttünk.

Mintegy harmincz protestans korifeus összeszólalkozott, hogy megszerzik a protestansok számára a „f i z e t ő Magyarországot“.

A consortium élén I v á n k a, J ó k a i, M o r r i c z Pál meg H e g e d ü s Sándor állanak. Ezek mindegyike egy egész sereg felekezeti mediummal rendelkezik.

Megürül egy hivatal itt, egy állomás amott, — a kormánynál, az országházban azonnal forgalomba jön egy név, a kandidatus neve. Ki hozta a nevet forgalomba? Ki mondá azt ki legelső? Senki sem kérdi, senki sem tudja. De azért mindenki arról beszél, mindenki azt emlegeti, s megalakul a közvélemény, a „kitünő“, a „jellemes“, a „mellőzhetlen“ a „nélkülözhetlen“ nyeremény iránt.

Ha Jókaival találkozik Tisza, Bikficz Tóbiást ajánlja neki, mint a közvélemény által jelölt nevezetességet. Ha Móricz Pállal jön össze, Bikficz Tóbiás panegyirisét hallja. Hegedűs Sándor égre-földre esküszik, hogy csak ő okosabb Bikficz Tóbiásnál, Ivánka pedig barátjaként emlékezik Bikficz Tóbiásról!

Az olyan ember, a kit ennyi jeles ajánl, magasztal, a kit „az egész ország“ bámul — hogy ne kapna hivatalt Tisza kormány alatt?

Ellenségei ráfogják Bikficz uramra, hogy hivatala a protestans kothurmus segítette!

Aljas rágalom! Hát nem mondá Tréfórt még tavál, hogy neki soha sem jut eszébe, bárkitől is vallása után tudakozódni. Ő csak a parteczéduláról tudja meg, hogy ez vagy amaz milyen felekezetnek volt a tagja. Arról persze Tréfórt ur nem tett említést, hogy a Tiszakormány alatt, a parteczédulát nem halálesetkor, hanem hivatalkérésnél jött szokásba nyomatni. Ilykép történik meg aztán, hogy ha szabadelvű minisztereink felekezeti szabadelvűségből nem is tudakozódnak a hivatalt keresők vallása után, — a katolikusról mindig megtudják, hogy nem protestans!

Nem csak az Akadémiát, nem csak a Petőfi-tár-

saságot, hanem még a Kisfaludy-társaságot is lefoglalta maga számára ez a protestans telhetetlenség. Csak a napokban megejtett új tagsági választásra utalunk. A katolikus Komócsy, a katolikus Abrányi mellőztetett egy Vargáért, akinek legnagyobb nevezetessége abból áll, hogy feleségül vette Száz Károly leányát!

Igy hódít el minden tért, foglal le minden falat kenyeret, kapkod el minden hivatalt, minden javadalmas állást — a „mellőzött“, az „üldözött“ protestantizmus, még csak azt a paritást sem tartva meg, mely más országokban az egyenlő számarányu felekezetek jogállapotát szokta képezni.

Parlament és a kormány.

Mi a parlament most?

A vezetésben protestans convent, a tagok többségében pedig a debreczeni pápa testőrsége.

A parlament elnöke: Péchy Tamás protestans.

A két másodelnök: Szontag Pál és Kemény János protestansok.

A kormánypárt elnöke: Vizsolyi Gusztáv protestans.

A kormánypárt gazdája: Móricz Pál protestans.

Az országgyűlési napló szerkesztője: P. Szathmáry Károly protestans.

A kormánypárt vezéregyéniségei és journalistái: Jókai Mór, Csernátony Lajos, Ivánka Imre, Hegedüs Sándor, Falck Miksa, Kőrösy Sándor stb. protestansok.

A magyar állami vasutak vezérlete protestans

kezekben van: Tolnay Lajos, Ivánka Imre, Hieronymi Károly protestánsok.

A nemzeti színház intendansa, egyszersmind a közmunkatanács elnöke: br. Podmaniczky Frigyes protestáns.

A nemzeti muzeum igazgatója: Pulszky Ferencz protestáns.

Az állami főügyész: Kozma Sándor protestáns! stb, stb.

✱

A miniszteri tárczák úgy vannak kiosztva, hogy ahol csak lehet, a protestáns atyafiság behelyeztetik az excellentiás dicsőségbe meg fizetésbe.

A hol pedig minden igyekezet daczára sem lehet a katolikusokat mellőzni, — van gond rá, hogy a katolikus miniszter mellé protestáns államtitkár, de sőt két-három fogas protestáns főhivatalnok kerüljön.

Nyolcz miniszteri tárcza közül négy protestáns kezekben van.

Miniszterelnök: Tisza Kálmán, belügyminiszter ismét Tisza Kálmán, honvédelmi miniszter Ráday Gedeon, közlekedési miniszter Kemény Gábor mind protestánsok.

A létező öt államtitkár közül négy protestáns!

Honvédelmi államtitkár: Fejérváry Géza protestáns.

Belügyi államtitkár: br. Prónay György protestáns.

Pénzügyi államtitkár: Madarassy Pál protestáns.

Vallás- és közoktatásügyi államtitkár: Tanárky Gedeon protestáns.

A szegedi királyi biztosság szerény neveze-
tete alatt felállított proconsulatus: Tisza Lajosnak,
tehát ismét protestans kezekben van!

A többi királyi biztosságokra, állam-jószág igaz-
gatóságokra, vizszabályozási sat. sat. dolgokra nem
is reflectálok. Magától értetődik, hogy azok nagy ré-
sze ismét csak protestans kezekben van!

Tisza Kálmán ezen valóban liberalis és minden
felekezeti elfogultságtól, szűkkeblűségtől ment tolerans
gondoskodása az ő protestans hiveiről, hivatalos nyilat-
zatokban is elismerésre talált.

A debreczeni zsinaton nyílt bevallása tör-
tént azon ténynek, hogy a protestantizmus a
Tisza-kormány alatt — örvendetes hala-
dásokat tett!

*

Nagyon természetes, hogy ahol ilyen protestans
bölcseiség veszi kezébe az ország sorsát, ott a jólét
és boldogság szükségkép nagy lendületnek örvend!

De van is jólét, van is boldogság Magyarorszá-
gon. Ami még a magyar legjobb barátjainak a török
„testvéreknek“, meg a német „sógornak“ sem sike-
rült fajunk „emelésére elkövetni“, azt elkövette a spe-
cialiter protestans Tisza-kormány. Azt tudniillik, hogy
a jóléttel való túlteltség a luxus egy nálunk mind-
ekkoráig teljesen ismeretlen nemét hozta divatba, a
földmives és iparos osztálynál.

Értem az Amerikába való állandó tö-
meges kéjutazásokat!

Hogy pedig azok, akik a roppant jólét daczára
sem akarnak az Ujvilágba való kirándulásra költekezni,
hogy a kényelem párnáján idehaza végkép el ne pu-

huljanak — kapnak egy kis geografiai mulatságot, az országszerte dívó „á z s i a i á l l a p o t o k b a n !“

És hogy mindezen vivmányok, csupán és kizárólag, az ország dolgainak vezetését hazafiui lemondással magukhoz ragadó protestans kormányférflak politikai éleslátásának az eredménye, ki merné tagadni?

Hisz mindegyike azoknak egy-egy óriás!

Teszem azt K e m é n y Gábor az árvizminiszter. Ez a jeles férflu azonnal megtudja, hogy itt meg ott kiöntött az árviz, mihelyt azt neki megtelegrafirozzák. Hát gr. R á d a y Gedeon, Tisza Kálmán unok-öcsese! Ezen nagy hadvezér a hadászati dolgoknak annyira színvonalán áll, mint a ros z nyelvek beszélük, midő n Szende halála után a honvédelmi tárczára alkalmas egyént kerestek, Tisza Kálmán e szavakkal dönté el az ügyet: „jó lesz oda R á d a y Gida, hisz már ugyis fel van találva a — puskapor!“

Tegyek említést a többi protestans nagyságról?

Ex uno disce omnes!

∴

De hát mi jut a katolikusoknak!

Hát mi jutna? Jut a mamelukság dicsősége s azon végtelen szerencse, hogy vak engedelmességgel szolgálhatják Tisza Kálmánt!

Mindenesetre nagy kitüntetés egy értelmi és s z á m s z e r i n t i t ö b b s é g r e nézve, ezen „auf Gnade und Ungnade“ való önmegadás? De hát mit tegyenek?

Zugolódnak, dissidens aspiratiokat forralnak? Mire valók Tisza Kálmán d e t e c t i v j e i, akik ott szimatolnak mindenütt, ahol egy elégületlen arcz, egy csomóra fogott ököl, egy bosszús sohaj mutatkozik?

Isten legyen aztán irgalmas az ilyen katolikus képviselőnek! Tisza Kálmán tüntetőleg mutatja haragját. — A katolikus miniszterek nem mernek nyájasak lenni iránta. A vad mamelukok ócsárolják, a profanum vulgus pedig félve kerüli, mint zsidók a lep-rózust!

Az ilyen számára a bizottságokban nincsen hely. A kormánylapok által nem portáltatik. Választókerületére a szokásos kormányi kegyek nem árasztatnak, kaszárnnyát, törvényszéket, vizszabályozást stb. stb, nem kapnak, de sőt „tévedésből“ katonasággal és adóexecutorokkal traktá!tatnak! Arra továbbá mérget vehet, hogy a jövő választáson a kormány által el-ejtetik.

Innét van aztán, hogy a katolikus képviselők nagy része, retteg magát katolikusnak mutatni, a gyengébb része pedig felcsap utilitáriusnak, s tolja a protestansok diadalszekerét!

*

Hát a papok? Igaz, van a kormánypárton egy esomó egyházi férfi is, — de hát vestis nen fecit monachum, s akik merik is, tudják is a pártfegyelem zsarnoki kényszere között állásuk öntudatát meg-őrízni — a z a z e g y - k e t t ő — elvész az aránytalan küzdelemben.

Az ilyen önérzetes papokból bizony nem lesz kanonok, nem lesz püspök.

Pedig az a kanonia, az a püspökség, hej! de csábitó gyümölcs a mamelukság édenkertjében! Mert hogy az ott van, s hogy T i s z a Kálmán, mint a p a r a d i c s o m i k i g y ó, o t t t e k e r e g a z e g y - h á z i j a v a d a l m a k f á j á n, az infula fényét

és elmaradhatlanságát helyezve kilátásba azoknak, akik készek enni a protestans politika tiltott gyümölcséből, mutatja a következő eset is.

A mostani országgyűlés megnyitásának előestéjén, általános ismerkedési összejövetel volt a pártklubban.

Tisza Kálmán a győztes tábornok büszkeségével lépdelt el pártjának arczéle előtt. A papok külön csoportban álltak. Mikor hozzájuk ért Tisza Trefort kíséretében, mintegy meglepetve a militans ecklesia ezen acies ordinatáján, egyszermindenkorra lefegyverzendő a „tisztelendő urakat“ — hízegő mosolylyal, sokat ígérő tekintettel így szóla hozzájuk: „Ezek ugy látszik, mind püspökök akarnak lenni!“

És Tisza Kálmánt Lavatere meg nem csalta, mert a „tisztelendő urak“ nagy része ugyancsak „hallgat“. tudtára adandó Tisza Kálmánnak, hogy „fiat nobis secundum verbum tuum . . .“

Egy malkontentus képviselő, következőleg jellemezte a kath. papi képviselőket.

Pásztorok nyáj nélkül. Jó emberek, csöndes emberek, de a legtöbbjén meglátszik hogy — kincsó k.

Mihl Jakob csak tubákolni jár a parlamentbe. Mezei József az orrát piszkálni. Rostaházy Kálmán megelégszik, ha gondosan tartott ábrázatát Tiszának és Trefortnak hetenként egyszer-kétszer megmutatja, tekintélyeset affectáló positurájából egyuttal azt is észrevéteti, hogy az aranylánczos aranykereszt számára már megvan a kellő — embont point!

Herits Antal don Cezar de Bazannal tart s azt mondja: Stolz lieb ich den Spanier, és csak azt nem képes megfogni, hogy Trefort még most sem akarja elhinni róla, hogy ő a legokosabb pap egész Magyarországon!

Göndöcs Benedek, Rossival István és Jánoassy János ugylátszik ügyszeretettel, szorgalommal, mellékczelokat kizáró, őszinte buzgósággal fáradoznak.

Nem is lesz belőlük semmi!

Bende, Bubic s, Rónay stb. mintha kényelmetlennek tartanak azt, hogy magukat katolikus ügyért exponálják! Wágner pedig oly áldott jó ember, miszerint Tisza Kálmánról még azt is elhiszi, hogy antiszemita!

No hát ilyen só — nem akadályozza meg az elemek rothadását. Pedig a mi parlamentünkben nagyobb a rothadás büze, mint Dániában!

Holott az a néhány pap, ha hivatását felfogni képes lenne, s a világi katolikusokkal solidaritásba tudna lépni, nem lenne oly könnyen letorkolható!

No, és a parlament világi katolikusai? Mert vannak ám ott a kormánypárton buzgó, derék katolikus férfiak épen úgy mint a két ellenzéken is!

Azok oda levén lánczolva a pártfegyelem sziklájához, fájdalommal érzik, mint tépi belsejüket a protestans keselyü; — hanem a szervezett klikkel szemben annyira izolátlan állanak, hogyha mandátumukat megtartani, s bizonyos titkos üldözésektől

menekülni akarnak, nem marad számukra egyéb, mint hogy az elfojtott indignatio keserü megadásával türjék sorsuk terhét — addig, a meddig — lehet!

„A generalis nem szereti.“

Ez a mamelukság egyik alaptörvénye.

Nem az, hogy tedd azt amit meggyőződésed sugal, a haza érdeke követel!

Nem. Ilyen törvény nem illik bele a mameluk-ság codexébe.

A mameluknak tudnia kell, hogy a név Tisza Kálmán — collectiv fogalom, Haza, nemzet, oltár abban mind benne foglaltatik. Amiért is Tiszát szolgálni annyit tesz, mint a hazát, a nemzetet, az Istent szolgálni!

Tisza Kálmán a mamelukokra nézve valóságos providentia.

De gondoskodik is róluk, hogy valami hibába ne essenek. Némelyeket óv, másokat vezet, hogy el ne essenek a fegyelem ösvényén.

Ezen atyai gondoskodásában, szolgálatára állanak neki az ő mediumai. Ezek a mamelukok geniusai.

Ezen geniusok állanak a közönséges mamelukok hátamegett. Mondják ennek: „tedd ezt“, sugják annak: „ne tedd azt.“ — A refrain pedig mindig ez: „mert a generalis nem szereti“!

A Tisza-mysztériumokba be nem avatott világ nem győzi bámulni a nagy pártvezért, ki a parlamenti csatározásokban elül, hátul mindenütt ott van, mindig harczol, és fényesen, győzelmesen mindig csak egymaga harczol. Ki beszél maga helyett, beszél pártja helyett, beszél miniszter társai helyett. Ki minden

ressorthoz ért, és csak ő maga ért, ki minden támadást visszavág, kivel senki sem mérkőzhet!

Ekkora parlamenti capacitást, nem látott még a világ, Pitt, Oconnel, Fox, Mirabeau, Deák Ferencz mind csak kis Miskák ő hozzá képest!

Hol rejlik e szellemi Sámson csodaerejének titka?

Megmondom. A geniusokban.

Mikor a parlament megnyílik a geniusok azonnal gondoskodásuk alá veszik, a híveket azok módja és tehetsége szerint.

Akiben a geniusok tehetséget látnak, — azt kiváló gondoskodásuk tárgyává teszik. Behizelgő, esábitó nyelven dicsérik, magasztalják az „uj erőt“, kire kétségkívül nagy jövő, fényes pálya várakozik — ha hallgat. „Mert a generalis nem szereti, ha az emberek beszélnek.“

Ám ha az előmenetelre a „generalis“ egyéb föltételt sem kíván, csak a hallgatást — gondolja magában a böles Náthán, akkor hát hallgatok!

Es elnémul Zachariásnak az ő nyelve.

Akikről ellenben a geniusok azt a meggyőződést szerzik, hogy „gyöngge vitézek“ — nosza, van buzdítás, biztatás. Csak beszélj barátom. Az ilyen emberre van a pártnak szüksége. Szép jövő várakozik rád — ha minél többet beszélsz. Mert „a hallgató képviselőt a generalis nem szereti.“

Es megerednek az együgyűség zsilipjei. — Mint-hogy pedig az okosak hallgatnak — a hivatlanok pedig munkabátor buzgalommal cséplik az üres szalmát, a generalisnak bő alkalma nyílik nagyságát bámultatni a klubban is, meg a parlamentben is.

Minthogy azonban a geniusok ereje csak a mamelukok fölé terjed: az ellenzéki képviselőkkel szemben egészen más eljárást követnek.

Van gondjuk rá, hogy a debreczeni pápa hívei az ellenzéken se legyenek kizárva a genfi próféta áldásából!

Beszél például egy szélbali államférfiú s átkozza a közösügyes kormányt, meg az elvtagadó Tisza Kálmánt — a geniusok csupa füllé lesznek, s dicsérik, magasztalják ezt a „lángészt“, ki „valódi nyereség lenne, ha a kormánypárton ülne“. Ha aztán véletlenül oda nézesz, ahonnét a szellemek hangja jött füledhez, hát bámulva látod, hogy például a protestans György Endre tömjénez a szintén protestans „ónépi“ statusférfinak!

Majd meg a mérsékelt ellenzék egyik-másik capacitása versenyez Cicero babéraiért. Felsőhajt Hegedüs Sándor: „mekkora ész! Mily szolgálatot tehetne, ha a miénk lenne“!

Természetes, hogy az is protestáns!

Katolikus ember soha sem beszélhet oly okosan, hogy akár György Endre, akár Hegedüs Sándor, akár pedig bármely protestáns „nagyság“ elismerését megnyerhetné!

Ebből látható egyszersmind a katolikus capacitások sorsa a parlamentben.

Szilágyi Dezső sokkal mérgeesebb ellenfele Tisza Kálmánnak, mint Apponyi Albert gróf — de Szilágyi Dezső ellen, Tisza Kálmán részéről azért soha sem intéztetett az a hajsza, mint Apponyi ellen.

Ugyanez a lélektani motivum, mely Tiszát arra ösztönzi, hogy Szilágyi Dezsőben protestans hit-

sorsosát kimélje — okozza, hogy Apponyiban a katolikust üldözi.

S e téren Tisza Kálmán odiuma, egész a virtuozitásig megy. Nem röstelli ellenszenvét nyilvánossá tenni, nem tartja méltóságára sérelmesnek egész a kicsinyeskedésig menni a legkirivóbb sikánokban!

Valóban szellemdús taktia!

Óriás ellen — légyverő!

Az „utak és módok“-tól egész a „non possumus“-ig.

A protestans aera virágzásba jött. Virágzásba hozta azt — Tisza Kálmán. Virágzásba hozta nyolcz év alatt.

Két út vezetett erre. Elaltatni a katolikusokat. És compescálni a diadalra vezetett protestansok örömjaját, nehogy fölébresszék a katolikusok figyelmét.

Az utóbbi könnyen vala kivihető a protestans főkurátornak. Az előbbi már erősebb adag taktikát kívánt.

De hát az „utak és módok“ embere, mihelyt egyszer megtalálta a kormányra vezető „utat“ — nem nagy fejtörésébe került, hogy rájőjön, a teljes sikerre vivő „módok“-ra is!

Es rájött. Pedig a helyzet reá nézve kezdetben nem volt oly könnyü.

Gr. Lónyai Menyhért és báró Sennyei Pál elmondák hires zászlóbontási beszédjüket, mely necrolog volt a Deákpárt hamvai fölött.

Ki fog a kormányalakítással megbizatni? Ez volt a nagy fontosságú kérdés.

A király fogadta Lónyayt, beszélt az ország

primásával, meghallgatta Sennyeit — aztán kabinet-alakítással megbizta az egykori határozati párt fejét, a bihari pontok feltalálóját — Tisza Kálmánt!

Egy volt baloldali protestans kormányelnök a kath. Magyarországon! Törvényeink értelmében az ország főpolczaira ugyan a protestansok szintén jogosultak voltak mindig — bizonyos arányban. De palatinus soha sem lehetett protestans.

Es most azon legmagasabb polczra, mely helyettesíti bizonyos tekintétben a nádori méltóságot, a prot. egyház egyik főkurátora neveztetett ki!

Nem fog-e Tisza Kálmán hatalmával a protestantizmus javára visszaélni?

E kérdés felmerülhetett Bécsben, de felmerülhetett Esztergomban s a többi püspöki székhelyeken is!

Az „utak és módok“ minisztere azonban kitudta találni „utját és módját“ annak, hogy Bécsset megnyugtassa, a főpapságot pedig az ő maga részére biztosítsa.

Ő maga ugyan tartózkodott közetlen rapportba lépni a főpapsággal, s ha tett is évenként egyszer rövid látogatást a hercegprimásnál — az csak a decorum műve volt. A politika elcsinálására, leginkább a kultusminisztert Tre fortot szokta parlamentair-ül használni.

Mindenkinek feltűnhetett, hogy Deák Ferencz egyház politikai beszéde után, mely a haza bölcsének politikai testamentumaként lett, az ország elé állítva, a fuzionak confuziójában halászgató Tisza Kálmán, nagyon óvakodott, Deák Ferencz hagyományait egyház-politikai téren követni!

Évek multak el, s minden komolyabb actio, val-

lási téren való politikai kezdeményezésre, csirájában elfojtatott Tisza Kálmán által.

De sőt azt is megtette, hogy noha ő maga nem szokott részt venni a szent Istvánnapi körmeneten — hajlamot mutatott, első szent királyunk napját, országos ünneppé declarálni. — De csak mutatott!

A katolikusok nem kutatva a dolgok belsejét, megelégedtek a látszat külszínével. A főpapság egész elragadtatással adta át magát a legjobb hiedelemnek — és nem is csinált ezen érzetéből titkot. Főpapi körökben egész dicsekedve szorták a dythirambusokat a protestans Tisza Kálmánra, kinek kormánya alatt a katolikusok oly boldog napokat élnek!

Kettőt ért el ilykép az élelmes taktikus.

Az ország primása és a főpapság a legjobb hangukat csinálta meg az udvarnál, Debreczen pápája számára, s az uralkodó bizalmát nagyban támogatták iránta.

Másrészt pedig Sennyeitől, a katolikus papságot egészen elszigetelvén, annak növekedési erejét fojtotta el, s általánossá tétette a meggyőződést, hogy a Sennyei-kormány hazánkban lehetetlen-ség, arról a katolikusok ne is álmodjanak!

Ezalatt pedig herkulesi erővel indítá meg, a protestantizmus megerősítésének munkáját, melyre a katolikusok eszközül használtattak fel!

A fő- és alpapság szívesen tette meg, hogy Tisza Kálmánnak kortesszolgálatokban fáradozott a protestans jelöltek mellett. A püspöki iroda, a püspöki kaszsa, a püspöki tekintély, karöltve a káptalanok „hozzájárulása“-val, a Tisza-párt valóságos meleg-ágyaivá lettek.

Hát a falusi plebánosok! Lakásuk kortestanyákká

változott át. A szegény plébános csakhogy a kormánypárt győzelmét elomozditsa, a választások alatt megnyitá pinczéjét, éléstárát. A hivatalnokokat, a kortesvezéreket etették, itatták, a népet még áldozatok árán is, magok mellé csoportosítani igyekeztek! Heteken át faluztak, éjjel-nappal fáradtak, lótottak-futottak — csakhogy győzzön a protestans Tisza Kálmán!

De még azt is megtették, hogy saját katolikus hitsorsosaikat, bevallott jó katolikusokat, ha azok esetleg ellenzékiek voltak, elhagyták, sőt ellenök küzdöttek, azokat megbuktatni igyekeztek Tisza Kálmánért!

A főpapok ajánlóleveleket adtak protestans kormánypárti jelölteknek a falusi lelkészekhez, de sőt egynémely főpap kormánypárti buzgalma annyira ment, hogy protestans jelölteknek összes választási költségeit maguk viselik, mint például Falk Miksaét az egyik főpap!

Püspöki székhelyeken a kormánypárti jelöltnék választási költségeit, rendesen a püspök és káptalan viseli!

Mindezen pazar bőkezűséggel Tisza Kálmán meg nem elégszik. A papi javak, kényszerű tributáriusaivá tétetnek a protestans kormányelnöknek, választási céljaira. A kormánypárt központi kaszszájába rendesen oly óriási összeggel kell a főpapságnak járulni, mely beillenék akár egy kis kulturbudgetnek is!

A katolikusok elhalgattatása ilykép teljesen sikerült. A protestans hegemonia titkon, lassan, csaknem észrevétlenül, belopta magát a „fizető Magyarország“ kormányzatába, hivatalaiba!

A katolikus elem ezzel szemben enerváltatott. Ellenhatási ereje megbénítatott. A papság érdekei a protestans bürokratia által körülhálózttak. A képviselők önállása, a pártfegyelem ürügye alatt, a kormányelnök önkényének feláldoztatott — Sennyei diszisztáltatott, Apponyi és a papság közé a reménytelenség éke dobatott.

A „taktika“ győzött. Az „utak és módok“ elvezették Caézárt oda, hogy ráléphetett a respublika nyakára.

Es ő rálépett!

A „non possumus.“

Mindezen eredményekkel azonban Tisza Kálmán nincs megelégedve. Neki csupán negativ siker kevés. A katolikusok elhalgattatása, a főpapság finanziaális kiszivattyúzása után kell, hogy a megsebzett oroszánt egészen harcsképtelenné tegye.

Erre most már elég erősnek hiszi magát.

Hisz oldala mellett látja, az egész szervezett protestantizmust meg a zsidóságot!

A első lépés megtörtént. A kath. kérvények elütésében mérte az első vágást, a katolikusokra!

A pártértekezleten egy ravasz nyilatkozattal rácsalta a jóhiszemű katolikusokat, a felekezeti béke olajágára. S a becsületes papok csaknem hogy kezetsókoltak a nagyylelkű debreczeni pápának, ki megígéré nekik, hogy a parlamentben a katolikusok aggályait teljesen eloszlato nyilatkozatot fog tenni.

De a debreczeni pápa adott szavát megszegte! Megmutatta, hogy az ő infallibilitása — fallacia!

Tisza Kálmán a kath. kérvények vitanapján a támadó lovagok seregéhez csapott át.

Azok vezetőjévé szegődött. Iszonyu perfidiával az egyházi javakat dobta oda martalékul, a szélső-bali protestans coetus hősei elé!

S midőn a katolikusok legnagyobb indignációjára, két napon át tépték, szakgatták a papságot s a katolikusok vallási érzelmeit, — felállt ismét Tisza Kálmán s a káröröm diadalérezetével vágta a kath. papság fejéhez a szégyenteljes gúnyt, hogy így jár a Tisza-kormány alatt a katolikus ember, ha nem — hallgat!

Elvesszük vagyontokat, hogy a gazdagság eszközeivel többé ne rendelkezhessetek; ellenállunk mindörökre önkormányzati igényeiteknek, tehát megerősüléstek föltételeinek — ha ellenzékeskedni m e r é s z e l t e k !

Felosztjuk alapítványaitokat, elveszszük iskoláitokat, vallási önállástokat — ha elegendetlenkedtek!

Minderre pedig az elvi indok is kimondatott Tisza Kálmán által.

Mert vallástok feje a külföldön székel!

Vagy is a magyar ember, ha olyan valláshoz akar tartozni, melynek vagyona, alapjai Magyarországon nem bántatnak, mely egyedül birhat autonómiával s az állami védelem minden kigondolható protectiójával, — akkor fordítson hátat a nem Magyarországon, hanem külföldön székelő római pápának, és hulljon térdre a debreczeni pápa előtt; szünjék meg katolikus lenni, és csapjon fel kemény nyakú kálvinistának. Térjen be Tisza Kálmán aklába!

Mi következik ebből?

Az, hogy buktassuk meg a Tisza-kormányt!

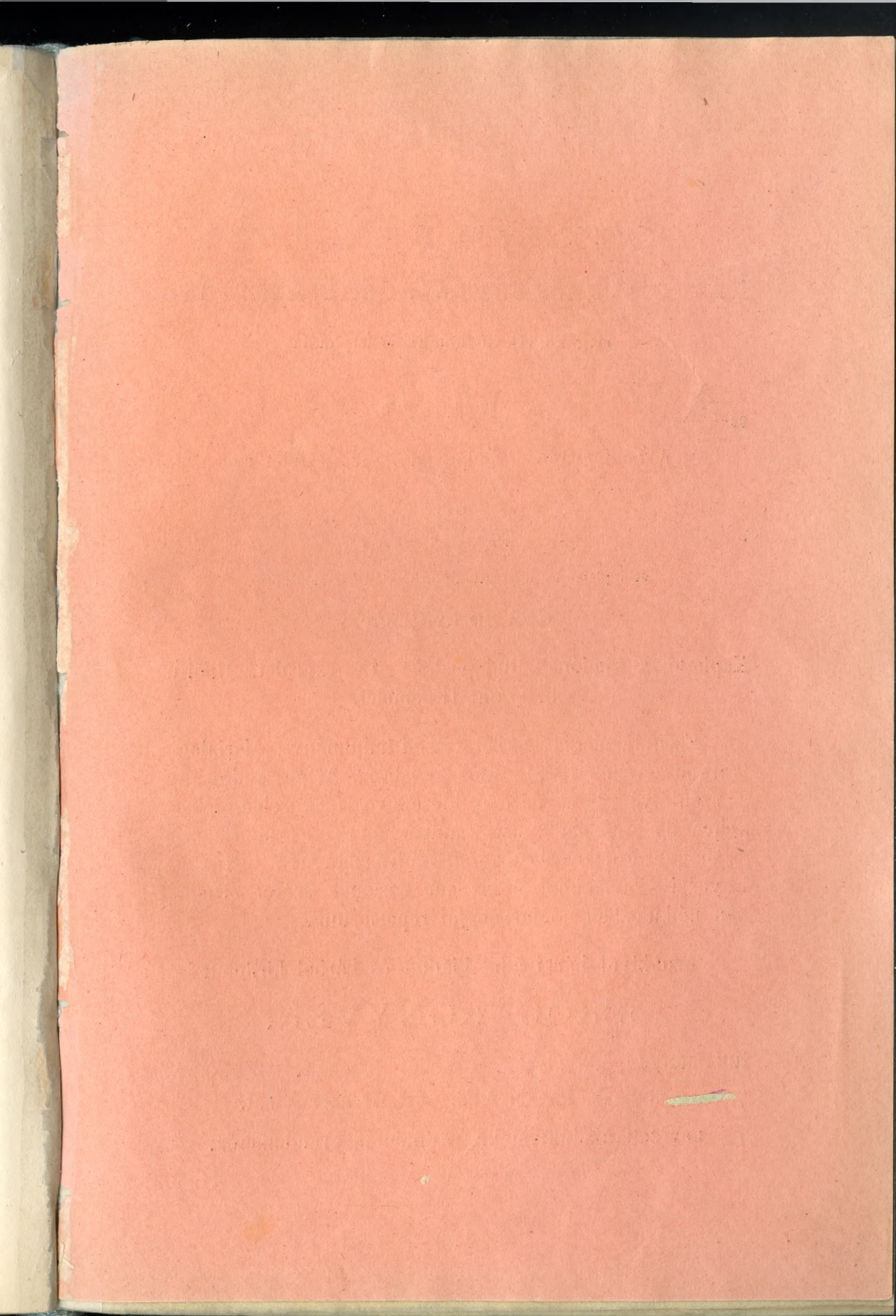
Az, hogy forduljunk el azon párttól, mely támogatásunkért, áldozatainkért, Judás csókjával fizet.

Az, hogy embereljük meg magunkat s a jövőben csak olyan képviselőkre adjuk szavazatunkat, kik a katolikusok jogait, szabadságát, érdekeit hazafias, országos érdeknek tudják egyszersmind felfogni, s készek is azokat, és tudják is azokat, Tisza Kálmán önkényének körmei ellen megvédelmezni!

Most még lehet.

Ha elmulasztjuk, a felelősség vádja ellenünk fog fordulni!

Nyomorult az, ki midőn szabad lehet, hordja a szolgaság lánczát!

GOSZLETH FERENCZ
katholikus könyvkiadóhivatalában

még következő munka is hapható:

„A V E M A R I A”

A boldogságos szeplőtelen Szüz tiszteletére

írta:

Kereskényi Gyula.

érdi plebános, a »Katholikus Család« szerkesztője.

Ára 60 krajczár.

Kapható a kiadónál Budapesten, IX. kerület, Üllői-ut
3. szám, II. emelet.

Ezen theologiai és bölcsészeti tanulmány a Marialogia tanrendszerének rövid, velős foglalatja. Alapos tudomány, a szentatyák igen gazdag idézeteivel fölszerelve, lelkes, szép irány ezen nagy becsü művet nem csak tanuságossá — hanem érdekes és élvezetes olvasmányyná teszik. — Egyházi szónokoknak e kis mű a szónak szoros értelmében nélkülözhetlen Marialogiai repertorium.

Azonkívül bárki által kiadott és bárhol hirdetett

ISKOLAKÖNYVEK,

**tudományos, theologiai, egyházi munkák, szentképek,
olvasók, imakönyvek, egyházi szerek sat.**

nevezett kiadóhivatalnál szintén megrendelhetők.

